

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 163/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 6/2012 (v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. I. ÚS 238/2021-50 zo 6. septembra 2021) takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 20. decembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 13 dohovoru postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 6/2012 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. I. ÚS 238/2021-50 zo 6. septembra 2021 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“). Zároveň sa domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 800 eur každému zo sťažovateľov, ako aj náhrady trov konania spojených s podaním ústavnej sťažnosti.

2. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov o nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní. V konaní vo veci samej majú procesné postavenie žalobcov; podanou žalobou sa domáhali

proti žalovaným v 1. rade až vo 4. rade [redacted], [redacted], [redacted] a [redacted] nahradenia prejavu vôle žalovaného v 1. rade ako predávajúceho uzavrieť so sťažovateľom [redacted] ako kupujúcim kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bude odplatný prevod vlastníckeho práva k pozemku parcely registra [redacted] – orná pôda vo výmere [redacted] zapísaného na [redacted] pre katastrálne územie [redacted] a určenia, že kúpna zmluva uzavretá 23. marca 2010 medzi žalovanými v 3. rade a vo 4. rade ako predávajúcimi a žalovanými v 1. rade a 2. rade ako kupujúcimi v znení jej dodatku z 28. mája 2010, ktorej predmetom bola kúpa predmetného pozemku, je vo svojich častiach, a to v čl. III bodoch 3.1. a 3.2., čl. V bode 5.1. a čl. VI bode 6.1. týkajúcich sa predmetného pozemku, absolútne neplatná.

3. K priebehu konania vo veci samej sťažovatelia uviedli, že v merite veci bolo prvýkrát rozhodnuté rozsudkom okresného súdu č. k. 10 C 6/2012-427 z 22. februára 2019 [ktorým okresný súd žalobu v celom rozsahu zamietol a žalovaným nepriznal nárok na náhradu trov konania, pozn. (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 22. februára 2019“)]. Na základe ich odvolania Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 10 Co 58/2020, 10 Co 62/2020 z 3. septembra 2020 rozsudok okresného súdu z 22. februára 2019 v časti potvrdil a v časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Následne okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 6/2021-868 z 9. septembra 2021 (ďalej len „rozsudok okresného súdu z 9. septembra 2021“) zamietol žalobu sťažovateľov aj vo zvyšnej časti a zároveň ním bol žalovaným v 1. rade až vo 4. rade priznaný voči sťažovateľom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudok okresného súdu z 9. septembra 2021 nadobudol právoplatnosť 17. novembra 2021. Sťažovatelia uviedli, že okresný súd následne od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku do dňa podania ústavnej sťažnosti nerozhodol o výške trov konania. Preto namietajú prietahy v napadnutom konaní, a to najmä v intenciách ústavne non-konformnej dĺžky rozhodovania okresného súdu o výške trov.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia namietajú primárne nečinnosť okresného súdu a argumentujú, že konanie ako celok nie je (od podania žaloby 17. januára 2021, pozn.) právoplatne ukončené, pretože do dňa podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté o výške trov konania. Poukázali na to, že ústavný súd už v danej veci konštatoval porušenie ich práva na konanie bez prietahov [nálezom č. k. I. ÚS 238/2021-50 zo 6. septembra 2021 (ďalej len „nález ústavného súdu zo 6. septembra 2021“)], pričom aj po nadobudnutí právoplatnosti predmetného nálezu (23. septembra 2021, pozn.) spôsobil okresný súd prietahy, keď za viac ako rok od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku okresného súdu z 9. septembra 2021 (právoplatnosť nadobudol 17. novembra 2021, pozn.) nerozhodol o výške trov, resp. bol počas tohto obdobia úplne nečinný. V dôsledku toho ich právna neistota trvá, resp. sa podľa tvrdení sťažovateľov ešte viac prehľbuje. Argumentujú, že pri rozhodovaní o výške trov nejde o právne ani fakticky zložitú vec, že prietahy neboli vyvolané správaním sťažovateľov, ako ani protistrany. Dodali, že ak by okresný súd vo veci konal efektívne, tak o výške trov mohol rozhodnúť bezprostredne po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a prehľad procesných úkonov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Ústavný súd si v rámci prípravy predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti od okresného súdu vyžiadal jeho vyjadrenie k ústavnej sťažnosti. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 86/2023 doručenom ústavnému súdu 27. februára 2023 prostredníctvom vo veci konajúceho zákonného sudcu v podstatnom uviedol, že vec mu bola ako novému zákonnému sudcovi pridelená 5. mája 2021, preto zrušil už nariadený termín pojednávania na 7. máj 2021 (z dôvodu zmeny v osobe zákonného sudcu, pozn.). Odôvodnil to tým, že v takom krátkom čase nebolo možné dôkladne preštudovať rozsiahly (vyše 800-stranový, pozn.) spisový materiál. Nový termín pojednávania nariadil na 9. september 2021, pričom po vykonaní pojednávania bol vyhlásený rozsudok okresného súdu z 9. septembra 2021 (ktorý nadobudol právoplatnosť 17. novembra 2021, pozn.). Následne mal o výške trov rozhodnúť vyšší súdny úradník samostatným uznesením. Poukázal na to, že aj napriek samostatnosti vyššieho súdneho úradníka ho ako zákonný sudca opakovane upozorňoval na potrebu urýchleného rozhodnutia vzhľadom na skutočnosť, že ide o reštančnú vec, v ktorej už bolo aj ústavným súdom vyslovené porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Uviedol, že okresný súd uznesením (vydaným vyšším súdnym úradníkom, pozn.) č. k. 10 C 6/2012-887 z 13. februára 2023 (ďalej len „uznesenie okresného súdu z 13. februára 2023“) už rozhodol o výške trov žalovaných, a to tak, že im trovy konania nepriznal z dôvodu, že z obsahu spisového materiálu im žiadne trovy súdneho konania a právneho zastúpenia nevyplývajú a nároky na náhradu škody, náhradu nemajetkovej ujmy a na ušlý zisk, ktoré žalovaný v 1. rade žiadal prisúdiť v rámci rozhodovania o trovách konania, právne kvalifikoval ako osobitný hmotnoprávny nárok, ktorý ale nespadá do kategórie trov konania v zmysle § 251 Civilného sporového poriadku. Predmetné uznesenie zároveň bolo 13. februára 2023 doručované všetkým subjektom sporového konania a momentálne im plynie lehota na podanie sťažnosti proti nemu. Zároveň poukázal na to, že v danej veci sa rozhodovalo o výške trov konania žalovaných, a nie sťažovateľov ako žalobcov, čo podľa názoru okresného súdu môže mať relevanciu pri posúdení významu napadnutého konania pre sťažovateľov, resp. pri určení výšky prípadne priznaného finančného zadosťučinenia. V súvislosti s dĺžkou rozhodovania poukázal na opakovanú obmenu na pozícii vyšších súdnych úradníkov, ako aj na to, že každý z týchto vyšších súdnych úradníkov bol zároveň pridelený aj do súdneho oddelenia ďalšieho sudcu.

III.2. Prehľad procesných úkonov:

6. Ústavný súd na základe vyjadrenia okresného súdu k priebehu napadnutého konania zistil, že po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu zo 6. septembra 2021 (právoplatný 23. septembra 2021, pozn.) okresný súd v napadnutom konaní vykonal jeden úkon, a to vydanie uznesenia okresného súdu z 13. februára 2023 (vydané vyšším súdnym úradníkom, pozn.), ktorým rozhodol o výške trov žalovaných, a to tak, že im žiadne trovy (resp. ich výšku, pozn.) nepriznal.

IV. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 13 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a to primárne v dôsledku jeho nečinnosti.

8. Na tomto mieste ústavný súd opakovane poukazuje na to, že predmetom preskúmania postupu okresného súdu je jeho napadnuté konanie, ktoré prebieha od vydania (resp. nadobudnutia právoplatnosti, pozn.) nálezu ústavného súdu zo 6. septembra 2021 (právoplatného 23. septembra 2021, pozn.). Teda v danom prípade sa zamerá na posúdenie ústavnej udržateľnosti postupu okresného súdu v tomto období (aj keď sťažovatelia v ústavnej sťažnosti opakovane poukazovali aj na celkové trvanie konania pred okresným súdom od podania žaloby, pozn.). Zároveň je nutné pripomenúť, že gro argumentácie sťažovateľov sa vzťahuje na to, že okresný súd do podania tejto (opakovanej, pozn.) ústavnej sťažnosti nerozhodol o výške trov konania.

9. Pokiaľ ide o uvedenú fázu napadnutého konania, teda o fázu rozhodovania o trovách konania (výške trov konania, pozn.), ústavný súd poukazuje aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý v rámci svojej rozhodovacej praxe zdôraznil, že čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote (Hornsby v. Grécko, rozsudok ESLP z 19. 3. 1997, sťažnosť č. 18357/91; Čičmanec proti Slovenskej republike, rozsudok z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11).

10. Ústavný súd však zdôrazňuje, že v prípade ústavných sťažností namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy takéto ústavné sťažnosti odmieta ako zjavne neopodstatnené, ak celková dĺžka konania pred súdom nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných prieťahov, resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti v čase jej podania nepreukázali takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie. K iným dôvodom zakladajúcim záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietanych pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci (súdu), ktorá je vždy posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. I. ÚS 156/2019).

11. V súlade so svojou konštantnou judikatúrou ústavný súd zároveň uvádza, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 550/2020). S poukazom na už uvedené východiská tak pristúpil k posúdeniu ústavnej sťažnosti sťažovateľov.

12. Z podaného vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu zo 6. septembra 2021 (právoplatného 23. septembra 2021, pozn.) v napadnutom konaní okresný súd vydal uznesenie z 13. februára 2023 (vydané vyšším súdnym úradníkom, pozn.), ktorým rozhodol o výške trov konania žalovaných tak, že im žiadne trovy nepriznal

(resp. priznal ich v sume 0 eur, pozn.). Predmetné rozhodnutie o výške trov (zatiaľ neprávoplatné, pozn.) teda okresný súd vydal po uplynutí jedného roka a troch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti konečného rozhodnutia vo veci samej – rozsudku okresného súdu z 9. septembra 2021 (právoplatného 17. novembra 2021, pozn.).

13. Pri posudzovaní postupu okresného súdu ústavný súd najprv zohľadnil tú skutočnosť, že napadnuté konanie už bolo vo veci samej v čase doručenia tejto ústavnej sťažnosti (20. decembra 2022, pozn.) právoplatne skončené (k 17. novembru 2021, pozn.), teda len necelé dva mesiace po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu zo 6. septembra 2021. Postup okresného súdu v napadnutom konaní tak v tomto smere možno hodnotiť ako efektívne smerujúci k nastoleniu právnej istoty sťažovateľov a ich právna istota v tomto zmysle bola nastolená v čase pred podaním tejto ústavnej sťažnosti.

13.1. Zároveň je pri posudzovaní možnej existencie zbytočných prietahov v predmetnom období, teda po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu zo 6. septembra 2021, potrebné uviesť, že sa musí prihliadať aj na význam sporu, resp. tejto jeho časti (rozhodovanie o výške trov, pozn.) pre samotných sťažovateľov. Aj keď sa síce na prvý pohľad môže javiť postup okresného súdu ako nie dostatočne efektívny či majúci znaky jeho nečinnosti, podstatnou v okolnostiach tohto prípadu pre posúdenie ne/existencie prietahov je nepochybne skutočnosť, že uznesením okresného súdu z 13. februára 2023 (vydaným vyšším súdnym úradníkom, pozn.) okresný súd žalovaným voči sťažovateľom nepriznal žiadne trovy (resp. ich výšku, pozn.). Nevydanie tohto rozhodnutia (resp. jeho vydanie po uplynutí viac ako jedného roka od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, pozn.) o výške trov žalovanej sporovej strane, ktorej suma bola 0 eur, nemá z hľadiska posudzovania zbytočných prietahov ústavnoprávnu relevanciu (obdobne napríklad II. ÚS 36/2021). Vzhľadom na to, že suma ne/priznanej výšky trov nemá vplyv na zmenu hmotnoprávneho postavenia sťažovateľov, nie je tak možné ani v dôsledku uvedeného postupu okresného súdu uvažovať o ústavnoprávne relevantnom zásahu do práv sťažovateľov. V tomto zmysle preto neobstojí ani sťažovateľmi predostretá argumentácia týkajúca sa ich pretrvávajúcej, resp. podľa ich tvrdení ešte sa prehlbujúcej právnej neistoty.

14. S poukazom na uvedené ústavný súd v danom prípade dospel k záveru, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nie je možné považovať za taký, ktorý by vzhľadom na svoju ústavnoprávnu intenzitu po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dal dôvod na vyslovenie porušenia označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru, preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

15. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu